Domstolens dom (första avdelningen)

den 20 oktober 2011 *

I mål C-396/09,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Tribunale di Bari (Italien) genom beslut av den 6 juli 2009, som inkom till domstolen den 13 oktober 2009, i målet

Interedil Srl i likvidation

mot

Fallimento Interedil Srl,

Intesa Gestione Crediti SpA,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Tizzano samt domarna M. Safjan, A. Borg Barthet, M. Ilešič och M. Berger (referent),

* Rättegångsspråk: italienska.

generaladvokat: J. Kokott,
justitiesekreterare: handläggaren A. Impellizzeri,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 13 januari 2011,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Interedil Srl i likvidation genom P. Troianiello, avvocato,

— Fallimento Interedil Srl, genom G. Labanca, avvocato,

— Intesa Gestione Crediti SpA, genom G. Costantino, avvocato,

— Europeiska kommissionen, genom N. Bambara och S. Petrova, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 10 mars 2011 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 3 i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (EGT L 160, s. 1) (nedan kallad förordningen).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan, å ena sidan, Interedil Srl i likvidation (nedan kallat Interedil) och, å andra sidan, Fallimento Interedil Srl och Intesa Gestione Crediti SpA (nedan kallat Intesa), som övertagit Italfondario SpA:s rättigheter, angående en begäran från Intesa om att Interedil ska försättas i konkurs.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätten

3 Förordningen infördes på grundval av bland annat artiklarna 61 c EG och 67.1 EG.

4 I artikel 2 i förordningen, som innehåller definitioner, anges följande:

”I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *insolvensförfaranden*: de kollektiva förfaranden som avses i artikel 1.1. Förteckningen över dessa förfaranden finns i bilaga A.

…

h) *driftställe*: varje verksamhetsplats där gäldenären annat än tillfälligt idkar ekonomisk verksamhet med personella och materiella resurser.”

5 I förteckningen i bilaga A till förordningen nämns bland annat, vad gäller Italien, förfarandet ”fallimento”.

6 I artikel 3 i förordningen, om internationell behörighet, stadgas följande:

”1. Domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns, har behörighet att inleda ett insolvensförfarande. För bolag och andra juridiska personer skall sätet anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns, om inte annat visas.

2. När platsen där en gäldenärs huvudsakliga intressen finns befinner sig inom en medlemsstats territorium, har domstolarna i en annan medlemsstat behörighet att inleda ett insolvensförfarande endast om gäldenären har ett driftställe i den senare medlemsstaten. Verkningarna av detta förfarande får enbart omfatta gäldenären tillhörig egendom som finns inom denna medlemsstats territorium.

…”

7 I skäl 13 i förordningen anges att ”platsen där de huvudsakliga intressena finns bör motsvara den plats där gäldenären vanligtvis förvaltar sina intressen och därför är fastställbar för tredje man”.

Nationell rätt

8 I artikel 382 i den italienska civilprocesslagen (codice di procedura civile) stadgas följande, beträffande avgöranden från Corte suprema di cassazione i behörighetsfrågor:

”När Corte avgör en behörighetsfråga ska den i förekommande fall fastställa behörig domstol …”

9 Den framgår av begäran om förhandsavgörande att ett beslut som Corte suprema di cassazione meddelar med stöd av denna bestämmelse enligt fast rättspraxis är slutligt och bindande för den domstol som har att avgöra målet i sak.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

10 Interedil Srl bildades som ett ”società a responsabilità limitata” enligt italiensk rätt, och sätet förlades till Monopoli (Italien). Den 18 juli 2001 flyttade bolaget sitt säte till London (Förenade kungariket). Samma dag avfördes bolaget ur italienska statens företagsregister. Efter flytten av sätet infördes Interedil i bolagsregistret i Förenade kungariket med anteckningen ”FC” (”Foreign Company”, utländskt bolag).

11 Enligt uppgifter från Interedil, vilka återgetts i begäran om förhandsavgörande, genomförde bolaget samtidigt med flytten av sätet transaktioner genom vilka den brittiska koncernen Canopus förvärvade bolaget och avtal förhandlades och ingicks om försäljning av rörelsen. Enligt Interedil överfördes några månader senare bolagets fastigheter i Taranto (Italien) till Windowmist Limited som en del av den överlåtna rörelsen. Interedil har också uppgett att bolaget ströks ur bolagsregistret i Förenade kungariket den 22 juli 2002.

12 Den 28 oktober 2003 ansökte Intesa vid Tribunale di Bari om att Interedil skulle försättas i konkurs (”fallimento”).

13 Interedil bestred att Tribunale di Bari var behörig, av det skälet att endast domstolarna i Förenade kungariket var behöriga att inleda ett insolvensförfarande, eftersom bolaget flyttat till den medlemsstaten. Den 13 december 2003 begärde Interedil att Corte suprema di cassazione skulle göra en förhandsprövning av behörighetsfrågan.

14 Den 24 maj 2004 försatte Tribunale di Bari Interedil i konkurs utan att invänta Corte suprema di cassaziones beslut, eftersom den fann att invändningen om de italienska domstolarnas bristande behörighet var uppenbart ogrundad och att det var styrkt att företaget var på obestånd.

15 Den 18 juni 2004 väckte Interedil talan vid den hänskjutande domstolen mot beslutet att försätta bolaget i konkurs.

16 Den 20 maj 2005 meddelade Corte suprema di cassazione förhandsavgörande i behörighetsfrågan och slog fast att italiensk domstol var behörig. Den fann att presumtionen i artikel 3.1 andra meningen i förordningen, enligt vilken platsen för de huvudsakliga intressena ska anses vara den där sätet är beläget, kunde brytas till följd av ett antal omständigheter, närmare bestämt att Interedil ägde fastigheter i Italien, att det förelåg ett hyresavtal avseende två hotellkomplex och ett avtal med en bank samt att företagsregistret i Bari inte hade underrättats om att bolagets säte hade flyttats.

17 Tribunale di Bari betvivlade, mot bakgrund av de kriterier som EU-domstolen fastställt i dom av den 2 maj 2006 i mål C-341/04, Eurofood IFSC (REG 2006, s. I-3813), att Corte suprema di cassaziones bedömning var riktig och beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

”1) Ska begreppet ’platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns’ i artikel 3.1 i [förordningen] tolkas enligt gemenskapsrätten eller enligt nationell rätt? Om det ska tolkas enligt gemenskapsrätten, vad innebär begreppet och vilka

omständigheter och faktorer ska då beaktas vid fastställande av platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen?

2) Kan presumtionen i artikel 3.1 i [förordningen], att ’[f]ör bolag och andra juridiska personer skall sätet anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns, om inte annat visas’, brytas genom att det slås fast att bolaget faktiskt bedriver näringsverksamhet i en annan stat än den där sätet finns, eller krävs det, för att presumtionen ska brytas, att det slås fast att bolaget inte bedrivit någon näringsverksamhet i den stat där dess säte finns?

3) Är de omständigheterna att gäldenärsbolaget äger fastigheter i en annan medlemsstat än den där sätet finns och att det där ingått två hyresavtal avseende hotellverksamhet med ett annat bolag samt ett avtal med en bank tillräckliga för att bryta den presumtion som föreskrivs i artikel 3 i [förordningen] till förmån för platsen där bolagets säte finns, och är dessa omständigheter tillräckliga för att det ska anses att bolaget har ett driftställe i denna stat i den mening som avses i artikel 3.2 i [förordningen]?

4) Om Corte [suprema] di cassaziones avgörande i behörighetsfrågan i det ovannämnda beslutet … grundar sig på en annan tolkning av artikel 3 i [förordningen] än den som gjorts av Europeiska gemenskapernas domstol, utgör då artikel 382 i den italienska civilprocesslagen, enligt vilken Corte [suprema] di cassazione slutligt och med bindande verkan avgör behörigheten, hinder för tillämpningen av denna gemenskapsbestämmelse, såsom den tolkats av domstolen?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Domstolens behörighet

18 Europeiska kommissionen har uttryckt tvivel beträffande domstolens behörighet att pröva begäran om förhandsavgörande. Den har anfört att begäran lades fram i form av ett beslut av den 6 juli 2009, som inkom till domstolen den 13 oktober 2009. Enligt artikel 68.1 EG, som var i kraft vid det senare datumet, var det endast nationella domstolar mot vars avgöranden det inte fanns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning som kunde begära att EU-domstolen skulle meddela ett förhandsavgörande angående tolkningen av en rättsakt som antagits av gemenskapens institutioner på grundval av avdelning IV i EG-fördraget. Förordningen antogs med stöd av artiklarna 61 c EG och 67.1 EG, som ingår i avdelning IV i fördraget, och enligt kommissionen finns det rättsmedel enligt nationell lagstiftning mot den hänskjutande domstolens beslut.

19 Det räcker därvid att påpeka artikel 68 EG bortföll när Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 och därmed även den däri föreskrivna begränsningen av rätten att begära förhandsavgörande från domstolen. Enligt artikel 267 FEUF får domstolar mot vars avgöranden det finns rättsmedel enligt den nationella lagstiftningen sedan dess begära förhandsavgörande från domstolen även beträffande rättsakter som antagits på grundval av avdelning IV i fördraget (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 februari 2011 i mål C-283/09, Weryński, REU 2011, s. I-601, punkterna 28 och 29).

20 I punkterna 30 och 31 i domen i det ovannämnda målet Weryński fann domstolen att den, med hänsyn till syftet med artikel 267 FEUF – att skapa ett effektivt samarbete mellan domstolen och de nationella domstolarna – och till principen om

processekonomi, sedan den 1 december 2009 ska anses behörig att pröva en begäran om förhandsavgörande från en domstol mot vars avgöranden det finns rättsmedel enligt nationell lagstiftning, även om begäran gavs in före detta datum.

21 Med beaktande av det ovan anförda är domstolen behörig att pröva begäran om förhandsavgörande.

Huruvida tolkningsfrågorna kan tas upp till sakprövning

Kopplingen mellan tolkningsfrågorna och det nationella målet

22 Interedil har, med utgångspunkt i en fråga som kommissionen väckt i sitt skriftliga yttrande, vid förhandlingen gjort gällande att bolaget upphörde att existera när det i juli 2002 ströks ur bolagsregistret i Förenade kungariket. Följaktligen saknar konkursansökan mot bolaget, som gavs in till Tribunale di Bari i oktober 2003, föremål, och begäran om förhandsavgörande kan därför inte tas upp till sakprövning.

23 Enligt fast rättspraxis kan domstolen endast underlåta att avgöra en tolkningsfråga från en nationell domstol när det, bland annat, är uppenbart att den tolkning eller bedömning av en unionsrättslig regels giltighet som har begärts av den nationella domstolen inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen, när frågan är av hypotetisk art eller när domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor

som ställts till den (se, bland annat, dom av den 7 december 2010 i mål C-439/08, VEBIC, REU 2010, s. I-12471, punkt 42 och där angiven rättspraxis).

24 Det ska därvid påpekas att förordningen endast innebär att enhetliga bestämmelser införs om internationell behörighet, erkännande av beslut och tillämplig lag avseende insolvensförfarande med gränsöverskridande verkningar. Frågan huruvida en konkursansökan mot en gäldenär kan tas upp till sakprövning avgörs fortfarande av tillämplig nationell rätt.

25 Det framgår av de upplysningar som den hänskjutande domstolen har lämnat att den underrättats av Interedil om att bolaget ströks ur bolagsregistret i Förenade kungariket i juli 2002. Däremot framgår det över huvud taget inte av begäran om förhandsavgörande att denna omständighet enligt nationell rätt förhindrar att bolaget försätts i konkurs. Det kan inte uteslutas att ett konkursförfarande är möjligt enligt nationell rätt för att organisera betalningen till ett upplöst bolags borgenärer.

26 Det är således inte uppenbart att den tolkning av unionsrätten som den nationella domstolen begärt saknar samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i det nationella målet eller avser en hypotetisk fråga.

27 Interedils invändning om rättegångshinder på denna punkt ska sålunda ogillas.

Tolkningsfrågornas föremål

28 Svarandena i det nationella målet har gjort gällande att tolkningsfrågorna inte kan tas upp till sakprövning på grund av sitt föremål. De anser att det inte framgår av den första och den fjärde frågan på vilket sätt de unionsrättsliga bestämmelserna och det sätt på vilket de tillämpas av de nationella domstolarna skiljer sig åt, medan den andra och den tredje frågan innebär att domstolen ombeds att tillämpa de unionsrättsliga bestämmelserna på det konkreta fallet i det nationella målet.

29 Domstolen är inom ramen för en begäran om förhandsavgörande behörig att uttala sig om tolkningen eller giltigheten av en unionsbestämmelse på grundval av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat. Det ankommer däremot på den sistnämnda domstolen att tillämpa denna bestämmelse på det enskilda fallet (se, bland annat, dom av den 7 september 2006 i mål C-149/05, Price, REG 2006, s. I-7691, punkt 52 och där angiven rättspraxis).

30 De tre första frågorna avser tolkningen av begreppet ”platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns” i den mening som avses i artikel 3.1 i förordningen. Sett till deras föremål kan de tre frågorna således tas upp till sakprövning.

31 Den fjärde frågan rör den hänskjutande domstolens möjlighet att bortse från den bedömning som en högre instans har gjort om den, mot bakgrund av EU-domstolens tolkning, finner att nämnda bedömning inte är förenlig med unionsrätten. Den frågan, som rör systemet med förhandsavgöranden enligt artikel 267 FEUF, kan således också tas upp till sakprövning.

Påståendet att det inte föreligger någon tvist

32 Svarandena i det nationella målet har gjort gällande att frågan om de italienska domstolarnas behörighet att försätta bolaget i konkurs har avgjorts av Corte suprema di cassazione genom ett beslut som de menar har vunnit laga kraft. De har av detta dragit slutsatsen att det inte föreligger någon tvist vid den hänskjutande domstolen i den mening som avses i artikel 267 FEUF och att begäran om förhandsavgörande därför inte kan tas upp till sakprövning.

33 Domstolen ska pröva detta argument i samband med den fjärde frågan, som den hänskjutande domstolen har ställt för att få klarlagt i vilken utsträckning den är bunden av Corte suprema di cassaziones tolkning av unionsrätten.

Den fjärde tolkningsfrågan

34 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fjärde fråga för att få klarhet i huruvida unionsrätten utgör hinder för att en nationell domstol ska vara bunden av en nationell processrättslig bestämmelse, enligt vilken den måste tillämpa den bedömning som gjorts av en högre nationell instans, när den bedömning som denna högre instans har gjort inte tycks förenlig med unionsrätten, såsom denna uttolkats av EU-domstolen.

35 Domstolen har redan slagit fast att förekomsten av en nationell processrättslig bestämmelse inte kan påverka möjligheten för en nationell domstol som inte dömer i sista instans att begära ett förhandsavgörande av domstolen när den, som i förevarande fall,

är osäker på hur unionsrätten ska tolkas (dom av den 5 oktober 2010 i mål C-173/09, Elchinov, REU 2010, s. I-8889, punkt 25).

36 Enligt fast rättspraxis är en dom som meddelats av EU-domstolen i ett mål om förhandsavgörande bindande för den nationella domstolen vid dess avgörande av tvisten, såvitt avser tolkningen eller giltigheten av de berörda unionsrättsakterna (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet Elchinov, punkt 29).

37 En nationell domstol som har utnyttjat sin möjlighet enligt artikel 267 andra stycket FEUF är följaktligen bunden av EU-domstolens tolkning av de aktuella bestämmelserna vid sitt avgörande av tvisten och ska i förekommande fall avvika från den högre domstolens bedömning när den mot bakgrund av nämnda tolkning finner att den högre domstolens bedömning är oförenlig med unionsrätten (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet Elchinov, punkt 30).

38 Det följer vidare av fast rättspraxis att en nationell domstol, som inom ramen för sin behörighet ska tillämpa de unionsrättsliga bestämmelserna, är skyldig att säkerställa att dessa regler ges full verkan, genom att med stöd av sin egen behörighet, om det behövs, underlåta att tillämpa varje motstridande bestämmelse i nationell lagstiftning, i förevarande fall den nationella processrättsliga bestämmelse som är i fråga i det nationella målet, utan att den behöver begära eller avvakta ett föregående upphävande av denna genom lagstiftning eller något annat konstitutionellt förfarande (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet Elchinov, punkt 31).

39 Av vad som anförts följer att den fjärde tolkningsfrågan ska besvaras på följande sätt. Unionsrätten utgör hinder för att en nationell domstol ska vara bunden av en nationell processrättslig bestämmelse, enligt vilken den måste tillämpa den bedömning som gjorts av en högre nationell instans, när det framgår att den bedömning som denna högre instans har gjort inte är förenlig med unionsrätten, såsom denna uttolkats av EU-domstolen.

40 Av samma skäl ska svarandenas invändning om rättegångshinder, med argumentet att det inte föreligger någon tvist, ogillas.

Den första tolkningsfrågans första del

41 Den hänskjutande domstolen önskar med den första delen av sin första fråga få klarhet i om begreppet ”platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns” i den mening som avses i artikel 3.1 i förordningen ska tolkas utifrån unionsrätten eller utifrån nationell rätt.

42 Enligt fast rättspraxis följer det såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten som av likhetsprincipen att en unionsbestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för att bestämma dess betydelse och räckvidd normalt ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela gemenskapen, med beaktande av bestämmelsens sammanhang och det med bestämmelserna i fråga eftersträvade målet (se, bland annat, dom av den 29 oktober 2009 i mål C-174/08, NCC Construction Danmark, REG 2009, s. I-10567, punkt 24 och där angiven rättspraxis).

43 Vad närmare bestämt gäller begreppet ”platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns” i den mening som avses i artikel 3.1 i förordningen, slog domstolen i punkt 31 i domen i det ovannämnda målet Eurofood IFSC fast att det är ett begrepp som är specifikt för förordningen och därför har en autonom innebörd och ska tolkas enhetligt och oberoende av nationell lagstiftning.

44 Den första frågans första del ska alltså besvaras på följande sätt. Begreppet ”platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns”, i den mening som avses i artikel 3.1 i förordningen, ska tolkas utifrån unionsrätten.

Den första tolkningsfrågans andra del, den andra tolkningsfrågan och den tredje tolkningsfrågans första del

45 Den hänskjutande domstolen önskar med den andra delen av sin första fråga, sin andra fråga och den första delen av sin tredje fråga få klarhet i hur artikel 3.1 andra meningen i förordningen ska tolkas när det gäller att bestämma platsen för ett gäldenärsbolags huvudsakliga intressen.

46 Med hänsyn till den omständigheten att Interedil enligt uppgifterna i begäran om förhandsavgörande flyttade sitt säte från Italien till Förenade kungariket år 2001 och sedan ströks ur bolagsregistret i sistnämnda medlemsstat år 2002, ska domstolen, för att ge den hänskjutande domstolen ett fullständigt svar, även närmare precisera den tidpunkt som är relevant för att bestämma platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen i syfte att fastställa vilken domstol som är behörig att inleda huvudinsolvensförfarandet.

De relevanta kriterierna för att bestämma platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen

47 Även om förordningen inte innehåller någon definition av begreppet ”platsen där gäldenären har sina huvudsakliga intressen”, klargörs detta begrepp – såsom domstolen påpekade i punkt 32 i domen i det ovannämnda målet Eurofood ISFC – i skäl 13

i förordningen, där det anges att ”platsen där de huvudsakliga intressena finns bör motsvara den plats där gäldenären vanligtvis förvaltar sina intressen och därför är fastställbar för tredje man”.

48 Såsom generaladvokaten påpekat i punkt 69 i sitt förslag till avgörande, ger presumtionen för platsen för sätet enligt artikel 3.1 andra meningen i förordningen, liksom hänvisningen i skäl 13 i förordningen till den plats där gäldenären förvaltar sina intressen, uttryck för unionslagstiftarens vilja att ge platsen för bolagets huvudkontor en särställning som anknytningspunkt i behörighetsfrågan.

49 Domstolen har vidare, beträffande nämnda skäl 13 i förordningen, i punkt 33 i domen i det ovannämnda målet Eurofood IFSC preciserat att platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen ska bestämmas utifrån kriterier som är både objektiva och fastställbara för tredje man, för att garantera rättssäkerheten och förutsebarheten när det bestäms vilken domstol som är behörig att inleda huvudinsolvensförfarandet. Kraven på objektivitet och fastställbarhet är uppfyllda när de konkreta omständigheter som beaktats för att bestämma den plats där gäldenären vanligtvis förvaltar sina intressen är offentliggjorda eller åtminstone har varit tillräckligt transparenta för att tredje man, det vill säga bland annat bolagets borgenärer, ska ha kunnat få kännedom om dem.

50 Av detta följer att förutsatt att bolagets styrande och kontrollerande organ befinner sig på den plats där bolaget har sitt säte och besluten om bolagets förvaltning fattas på den platsen, på ett sätt som är fastställbart för tredje man, står presumtionen i artikel 3.1 andra meningen i förordningen till fullo fast, och bolagets huvudsakliga intressen anses då finnas på den platsen. Det är då, såsom generaladvokaten påpekat i punkt 69 i sitt förslag till avgörande, uteslutet att anse att gäldenärsbolagets huvudsakliga intressen finns på någon annan plats.

51 Presumtionen i artikel 3.1 andra meningen i förordningen kan dock brytas när bolagets huvudkontor, ur tredje mans synvinkel, inte befinner sig på platsen för sätet. Såsom domstolen konstaterade i punkt 34 i domen i det ovannämnda målet Eurofood IFSC, kan den enkla presumtion till förmån för platsen för bolagets säte som unionslagstiftaren ställt upp brytas om det framgår av faktorer som är objektiva och fastställbara för tredje man att den faktiska situationen är en annan än vad placeringen av sätet antas återspegla.

52 Bland de faktorer som ska beaktas ska nämnas samtliga de orter där gäldenärsbolaget utövar ekonomisk verksamhet och där det har tillgångar, förutsatt att dessa orter är möjliga att utröna för tredje man. Såsom generaladvokaten påpekat i punkt 70 i sitt förslag till avgörande, ska det därvid göras en samlad bedömning med hänsyn tagen till omständigheterna i det enskilda fallet.

53 I detta sammanhang kan de omständigheter som den hänskjutande domstolen nämnt, att gäldenärsbolaget innehar fastigheter i en annan medlemsstat än den där sätet är beläget, avseende vilka bolaget har ingått hyresavtal, och att det i samma medlemsstat har ingåtts ett avtal med en finansiell institution, betraktas som objektiva faktorer. Med hänsyn till att dessa faktorer torde vara offentliga, kan de också betraktas som fastställbara för tredje man. Att bolaget har tillgångar i en annan medlemsstat än den där sätet är beläget och har slutit avtal där om finansiellt utnyttjande av dessa tillgångar kan dock inte anses tillräckligt för att bryta den presumtion som unionslagstiftaren ställt upp, utom om det framgår – på ett sätt som är fastställbart för tredje man – av en samlad bedömning av alla relevanta omständigheter att bolaget faktiskt leds och kontrolleras och dess intressen förvaltas från en ort i denna andra medlemsstat.

Det relevanta datumet för att bestämma platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen

54 Förordningen innehåller inga uttryckliga bestämmelser om det specifika fallet att platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen flyttas. Med hänsyn till den allmänt hållna ordalydelsen i artikel 3.1 i förordningen, är det därför den sista platsen för dessa intressen som ska anses relevant för att bestämma vilken domstol som är behörig att inleda ett huvudinsolvensförfarande.

55 Denna tolkning får stöd i domstolens praxis. Domstolen har konstaterat att när platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen flyttas efter att en begäran om att ett insolvensförfarande ska inledas har getts in, men innan ett sådant förfarande faktiskt har inletts, behåller domstolarna i den medlemsstat där platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen fanns vid den tidpunkt då begäran gavs in sin behörighet att pröva begäran (dom av den 17 januari 2006 i mål C-1/04, Staubitz-Schreiber, REG 2006, s. I-701, punkt 29). Detta leder till slutsatsen att det i princip är platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen den dag då begäran om att ett insolvensförfarande ska inledas ges in som är relevant för att bestämma vilken domstol som är behörig.

56 När gäldenärsbolagets säte flyttas innan en begäran om att ett insolvensförfarande ska inledas har getts in, såsom i det aktuella nationella målet, är det således platsen för det nya sätet som enligt artikel 3.1 andra meningen i förordningen presumeras vara platsen för bolagets huvudsakliga intressen. Det är då följaktligen domstolarna i den medlemsstat där detta nya säte är beläget som, i princip, blir behöriga att inleda ett huvudinsolvensförfarande, förutsatt att presumtionen i artikel 3.1 i förordningen inte bryts genom att det visas att platsen för de huvudsakliga intressena inte följt med vid flytten av sätet.

57 Samma regler bör gälla i det fall då gäldenärsbolaget, när begäran om att ett insolvensförfarande ska inledas gavs in, redan hade strukits ur bolagsregistret och då bolagets verksamhet, såsom Interedil har hävdat i sitt yttrande, helt har upphört.

58 Såsom framgår av punkterna 47–51 ovan, svarar begreppet ”platsen där de huvudsakliga intressena finns” mot behovet av att avgöra till vilken ort bolaget – objektivt sett och fastställbart för tredje man – har sin närmaste anknytning. Det är följaktligen logiskt att ge en särställning åt den plats där gäldenärsbolaget senast hade sina huvudsakliga intressen, räknat från den tidpunkt då det ströks ur registret och upphörde med sin verksamhet.

59 Den första tolkningsfrågans andra del, den andra frågan och den tredje frågans första del ska således besvaras så, att när det ska fastställas var ett gäldenärsbolag har sina huvudsakliga intressen, ska artikel 3.1 andra meningen i förordningen tolkas på följande sätt:

— När platsen för ett gäldenärsbolags huvudsakliga intressen ska bestämmas ska en särställning ges den ort där huvudkontoret är beläget, enligt vad som framgår av uppgifter som är objektiva och fastställbara för tredje man. Om bolagets organ för ledning och kontroll befinner sig på den plats där bolaget har sitt säte och besluten om bolagets förvaltning fattas på den platsen, på ett sätt som är fastställbart för tredje man, kan presumtionen i ovannämnda bestämmelse inte brytas. För det fall att huvudkontoret inte är beläget på samma ort som bolagets säte, kan det inte anses tillräckligt för att bryta denna presumtion att bolaget har tillgångar i en annan medlemsstat än den där sätet är beläget och har slutit avtal där om finansiellt utnyttjande av dessa tillgångar, utom om det framgår – på ett sätt som är fastställbart för tredje man – av en samlad bedömning av alla relevanta omständigheter att bolaget faktiskt leds och kontrolleras och dess intressen förvaltas från en ort i denna andra medlemsstat.

— När gäldenärsbolagets säte flyttas innan en begäran om att ett insolvensförfarande ska inledas har getts in, presumeras platsen för det nya sätet vara platsen för bolagets huvudsakliga intressen.

Den tredje tolkningsfrågans andra del

60 Den hänskjutande domstolen önskar med den andra delen av sin tredje fråga få klarhet i hur begreppet driftställe i den mening som avses i artikel 3.2 i förordningen ska tolkas.

61 Domstolen erinrar om att begreppet driftställe i artikel 2 h i förordningen definieras som varje verksamhetsplats där gäldenären annat än tillfälligt idkar ekonomisk verksamhet med personella och materiella resurser.

62 Att idkande av ekonomisk verksamhet i denna definition kopplas till förekomst av personella resurser visar att det fordras ett minimum av organisation och en viss stabilitet. Av detta följer *e contrario* att enbart förekomsten av enstaka tillgångar eller bankkonton i princip inte räcker för att ett driftställe ska föreligga.

63 Då förekomsten av ett driftställe i en medlemsstat skulle ge domstolarna i den staten behörighet, enligt artikel 3.2 i förordningen, att inleda ett sekundärt insolvensförfarande mot gäldenären, ska frågan huruvida ett driftställe faktiskt föreligger, i likhet med vad som gäller för att bestämma platsen för de huvudsakliga intressena, avgöras

på grundval av uppgifter som är objektiva och fastställbara för tredje man, för att garantera rättssäkerheten och förutsebarheten vid fastställandet av behörig domstol.

64 Den tredje tolkningsfrågans andra del ska således besvaras så, att begreppet driftställe i den mening som avses i artikel 3.2 i förordningen ska tolkas så, att det fordras att det finns en struktur för utövande av ekonomisk verksamhet med ett minimum av organisation och en viss stabilitet. Enbart förekomsten av enstaka tillgångar eller bankkonton räcker i princip inte för att detta krav ska vara uppfyllt.

Rättegångskostnader

65 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

1) Unionsrätten utgör hinder för att en nationell domstol ska vara bunden av en nationell processrättslig bestämmelse, enligt vilken den måste tillämpa den bedömning som gjorts av en högre nationell instans, när det framgår att den bedömning som denna högre instans har gjort inte är förenlig med unionsrätten, såsom denna uttolkats av EU-domstolen.

2) Begreppet ”platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns”, i den mening som avses i artikel 3.1 i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden, ska tolkas utifrån unionsrätten.

3) När det ska fastställas var ett gäldenärsbolag har sina huvudsakliga intressen, ska artikel 3.1 andra meningen i förordning nr 1346/2000 tolkas på följande sätt:

— När platsen för ett gäldenärsbolags huvudsakliga intressen ska bestämmas ska en särställning ges den ort där huvudkontoret är beläget, enligt vad som framgår av uppgifter som är objektiva och fastställbara för tredje man. Om bolagets organ för ledning och kontroll befinner sig på den plats där bolaget har sitt säte och besluten om bolagets förvaltning fattas på den platsen, på ett sätt som är fastställbart för tredje man, kan presumtionen i ovannämnda bestämmelse inte brytas. För det fall att huvudkontoret inte är beläget på samma ort som bolagets säte, kan det inte anses tillräckligt för att bryta denna presumtion att bolaget har tillgångar i en annan medlemsstat än den där sätet är beläget och har slutit avtal där om finansiellt utnyttjande av dessa tillgångar, utom om det framgår – på ett sätt som är fastställbart för tredje man – av en samlad bedömning av alla relevanta omständigheter att bolaget faktiskt leds och kontrolleras och dess intressen förvaltas från en ort i denna andra medlemsstat.

— När gäldenärsbolagets säte flyttas innan en begäran om att ett insolvensförfarande ska inledas har getts in, presumeras platsen för det nya sätet vara platsen för bolagets huvudsakliga intressen.

4) Begreppet driftställe i den mening som avses i artikel 3.2 i samma förordning ska tolkas så, att det fordras att det finns en struktur för utövande av ekonomisk verksamhet med ett minimum av organisation och en viss stabilitet. Enbart förekomsten av enstaka tillgångar eller bankkonton räcker i princip inte för att detta krav ska vara uppfyllt.

Underskrifter